

“LÄMMIN JA HURMAAVA TARINA ITSENSÄ ALTTIIKSI
ASETTAMISESTA JUURI SELLAISENA KUIN ON.”

– PEOPLE MAGAZINE

CLARE POOLEY

Totuus haaste

WSOY

Clare Pooley
Totuushaaste

SUOMENTANUT ULLA SELKÄLÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos
The Authenticity Project
Copyright © Quilson Ltd 2020

Suomenkielinen laitos © Ulla Selkälä ja wsoy 2021

ISBN 978-951-0-44606-5

PAINETTU EU:SSA

*Isälleni Peter Pooleylle, joka opetti
minut rakastamaan sanoja.*

*Ring the bells that still can ring
Forget your perfect offering
There is a crack in everything
That's how the light gets in.*

– LEONARD COHEN: ANTHEM

Monica

Monica oli yrittänyt palauttaa vihkon. Heti kun oli huomannut erikoisen näköisen vanhan herran unohtaneen vihkonsa kahvilaan, hän oli ottanut sen ja rynnännyt tämän perään. Mutta mies oli ehtinyt kadota. Niin vanhaksi hän oli liikkunut hämmästyttävän nopeasti. Ehkä hän oli tehnyt katoamistempun ihan tarkoituksella.

Se oli ihan tavallinen vaaleanvihreä vihko, samanlaista Monica oli kuljettanut mukanaan koulussa läksyjen merkittämistä varten. Hänen ystävänsä olivat täyttäneet vihkonsa sydämillä, kukkasilla ja tuoreimpien ihastustensa nimillä, mutta Monica ei ollut töhertelijä. Hän arvosti aivan liikaa hyvää paperitavaraa.

Kanteen oli taiteiltu kauniilla, koukeroisella kaunokirjoituksella yksi sana:

Totuushaaste

Alanurkassa oli pienemmällä kirjoituksella päivämäärä: *Lokakuu 2018*. Ehkä vihkon sisältä löytyisi osoite, tai ainakin nimi, jotta sen voisi palauttaa. Vaatimattomasta ulkonäöstään huolimatta vihko vaikutti tärkeältä.

Monica käänsi kansilehden. Ensimmäisellä sivulla oli vain muutama kappale.

Miten hyvin tunnet ihmiset, jotka asuvat lähelläsi? Miten hyvin he tuntevat sinut? Tiedätkö edes naapureidesi nimet? Huomaisitko, jos he olisivat pulassa tai jos he eivät olisi poistuneet kotoaan päiväkausiin?

*Kaikki valehtelevat elämästään. Mitä tapahtuisi, jos ker-
toisitkin totuuden? Sen tärkeimmän asian, joka määrittää
sinua ja selittää kaikkea muuta sinussa? Ei internetissä,
vaan oikeille ihmisille ympärilläsi?*

*Ehkä ei tapahtuisi mitään. Tai jospa tarinasi kertominen
muuttaisikin elämäsi tai jonkun toisen, vielä tunte-
mattoman ihmisen elämän?*

Sen minä haluan nyt ottaa selville.

Kirjoitus jatkui seuraavalla sivulla ja Monica halusi kiihkeästi jatkaa lukemista, mutta kahvilassa oli ruuhka-aika ja hän tiesi, ettei aikataulusta sopinut jäädä jälkeen yhtään. Se oli varma tie hulluuteen. Hän sujautti vihkon kassan viereen ylimääräisten ruokalistojen ja tavarantoimittajien esitteiden sekaan. Hän lukisi sen loppuun myöhemmin, sitten kun pystyisi keskittymään kunnolla.

Illalla, asunnossaan kahvilan yläpuolella, Monica oikaisi itsensä sohvalle iso lasillinen Sauvignon Blancia toisessa ja hylätty vihko toisessa kädessään. Hänen aamulla luke-
mansa kysymykset olivat kalvaneet hänen mieltään vaatien vastauksia. Hän oli jutellut koko päivän ihmisille, tarjoillut

kahvia ja leivoksia, rupertellut säästä ja päivittänyt julkkisjuorut. Milloin hän oli viimeksi kertonut kenelläkään itsestään mitään, millä oli oikeasti merkitystä? Ja mitä hän oikeastaan tiesi keskustelukumppaneistaan, paitsi että halusivatko he kahviinsa maitoa tai teehensä sokeria? Hän avasi vihkon toisen sivun.

Nimeni on Julian Jessop. Olen seitsemänkymmentäyhdeksänvuotias ja ammatiltani taiteilija. Viimeiset viisikymmentäseitsemän vuotta olen asunut Chelsean ateljeekylässä Fulham Roadilla.

Nämä ovat pääasiat, mutta totuus on tämä: OLEN YKSINÄINEN.

Usein menee päiviä ilman että puhun kenenkään kanssa. Joskus, sitten kun joudun pakosta puhumaan (koska minulle soitetaan esimerkiksi lainaturvavakuutuksesta), huomaan ääneni tulevan käheänä raakuntana, koska puhelimeni ovat surkastuneet ja lakanneet toimimasta käytön puutteesta.

Vanhuus on tehnyt minusta näkymättömän. Siihen on erityisen vaikea sopeutua, koska ennen minua katsottiin aina. Kaikki tiesivät minut. Minun ei tarvinnut esitellä itseäni, seisahduin vain ovelle ja nimeni kiersi huoneessa kuiskauksina, minkä jälkeen suuntaani luotiin vaivihkaisia silmäyksiä.

Viihdyin peilin edessä ja kuljin hitaasti näyteikkunoiden ohi ihastellen pikkutakkini leikkausta ja laineita hiuksisani. Nykyisin jos törmään yllättäen peilikuvaani, tuskin tunnistan itseäni. On kohtalon ironiaa että Mary, joka olisi tyynesti hyväksynyt väistämättömän vanhenemisen, kuoli

kohtalaisen nuorena kuudenkymmenen vuoden iässä, mutta minä olen yhä täällä ja joudun katsomaan hidasta rapistumistani.

Taiteilijana tarkkailin ihmisiä. Analysoin heidän suhteitaan ja huomasin, että niissä vallitsee aina voiman tasapaino. Toinen on rakastetumpi, toinen rakastavampi. Minun täytyi saada olla se rakastetuin. Tajuan nyt, että pidin tavanomaisen, tervehenkisen, punaposkisen sievää, alati huomaavaista ja luotettavaa Marya itsestäänselvyytenä. Opin arvostamaan häntä vasta kun hän oli poissa.

Monica pysähtyi kääntämään sivua ja siemaisemaan viiniä. Hän ei ollut varma pitikö Julianista juurikaan, mutta hänen kävi miestä sääliksi. Hän epäili, että jos Julian voisi valita, tämä olisi mieluummin inhottu kuin säällittävä. Hän jatkoi lukemista.

Maryn eläessä pieni mökkimme kuhisi elämää. Naapuruston lapset ramppasivat meillä, sillä Mary viihdytti heitä tarinoilla ja jakoi heille neuvoja ja kirpeitä hedelmäkarkkeja ja sipsejä. Heikommin menestyvät taiteilijaystäväni ilmestyivät tämän tästä ilmoittamatta illalliselle kulloisenkin taidemallini kanssa. Mary esitti ottavansa toiset naiset lämpimästi vastaan, joten ehkä vain minä huomasin, ettei heille tarjottu koskaan suklaata kahvin kanssa.

Olimme kiireisiä. Sosiaalinen elämämme pyöri Chelseaan taideklubin ja King's Roadin ja Sloane Squaren bistrojen ja putiikkien ympärillä. Mary teki pitkiä vuoroja kättilönä, ja minä reissasin ympäri maata maalaamassa muotokuvia

henkilöistä, jotka mielestään ansaitsivat tulla ikuistetuksi jälkipolvia varten.

Olimme menneet joka perjantai-ilta kuusikymmentäluvun lopulta lähtien viideksi läheiselle Bromptonin hautausmaalle, joka oli kätevä tapaamispaikka koko ystäväjoukollemme, koska sen neljä kulmaa yhdistivät Fulhamin, Chelsea, South Kensingtonin ja Earl's Courtin. Suunnitelimme viikonloppuamme amiraali Angus Whitewaterin haudalla. Emme tienneet amiraalista mitään, hänen viimeisen leposijansa päällä sattui vain makaamaan lappeellaan vaikuttava musta marmorilaatta, josta sai loistavan pöydän juomia varten.

Monella tapaa minäkin kuolin Maryn mukana. Jätin vastaamatta puheluihin ja kirjeisiin. Maali sai kuivua kovaksi paletissa, ja eräänä kestäättömän pitkänä yönä tuhosin kaikki keskeneräiset työni, revin kankaat monivärisiksi serpentiineiksi ja silppusin loppuiksi vielä konfetiksi Maryn ompelusaksilla. Kun tulin vihoviimein – viitisen vuotta myöhemmin – ulos kotelostani, naapurini olivat muuttaneet pois, ystäväni luopuneet yhteydenpidosta, agenttini poistanut minut listoiltaan, ja silloin tajusin muuttuneeni huomaamattomaksi. Olin kokenut käänteisen muodonmuutoksen perhosesta toukaksi.

Kohotan yhä joka perjantai-ilta amiraalin haudalla maljan Maryn lempijuomalla Baileys Irish Creamilla, mutta nyt seuranani ovat vain menneisyyden haamut.

Tämä on minun tarinani. Voit ihan vapaasti heittää sepustukseni paperinkeräykseen. Tai kenties päätätkin kertoa näillä sivuilla oman totuutesi ja lähettää pikku vihkoni

CLARE POOLEY

*eteenpäin. Kukaties se tuntuu myös sinusta puhdistavalta
kokemukselta, niin kuin minusta.*

Jatko riippuu sinusta.

Monica

Hän tietysti googletti Julianin. Wikipedian mukaan Julian Jessop oli muotokuvamaalari, jolla oli ollut pahan pojan maine kuusikymmentä- ja seitsemänkymmentäluvuilla. Hän oli opiskellut Lucian Freudin oppilaana Slade School of Fine Arts -taidekoulussa. Huhuttiin, että kaksikko olisi vuosien mittaan vaihtanut keskenään loukkauksia (ja naisia, kuten rivien välistä saattoi lukea). Lucianin etuna oli huomattavasti suurempi maine, mutta Julian oli ollut seitsemäntoista vuotta nuorempi. Monica ajatteli Marya, joka tehtyään sairaalassa pitkän työvuoron toisten naisten vauvoja maailmaan auttaen mietti kotona väsyneenä, missä hänen miehensä viipyi. Rehellisesti sanottuna Mary vaikutti aikamoiselta kynnyksimatolta. Miksei hän ollut vain jättänyt Juliania? On pahempiakin asioita kuin elää sinkkuna, Monica muistutti itselleen, niin kuin hän usein teki.

Yksi Julianin omakuvista oli ollut vähän aikaa esillä National Portrait Gallery -muotokuvamuseossa näyttelyssä nimeltä *Lucian Freudin Lontoon koulukunta*. Monica klikkasi kuvaa suuremmaksi, ja siinä hän oli – sama mies jonka Monica oli nähnyt kahvilassaan eilisaamuna, mutta

nyt siloteltuna, niin kuin rusina olisi muuttunut takaisin rypäleeksi. Kolmikymppisellä Julian Jessopilla oli taakse suittu vaalea tukka, terävät poskipäät, aavistuksen ivallinen suu ja läpitukevut siniset silmät. Niiden silmien katse oli tuntunut Monicasta eilen siltä kuin hänen sieluaan olisi pengottu. Väkisinkin siinä oli häkeltynyt, kun oli yrittänyt käydä keskustelua mustikkamuffinien ja miljonäärikerkeiden keskinäisestä paremmuudesta.

Monica katsoi kelloa. 16.50.

»Benji, voitko hoitaa kahvilaa puolisen tuntia?» hän kysyi baristalta ja veti takin päälleen tuskin odottaen Benjin nyökkäystä. Hän silmäili pöytiä kävellessään kahvilan läpi ja pysähtyi poimimaan ison kaakaokakunmurun pöydästä kaksitoista. Miten tuo oli jäänyt huomaamatta? Astuessaan Fulham Roadille hän näpäytti kakunjämän pulua kohti.

Monica istui harvoin bussin yläkerroksessa. Hän oli ylpeä siitä, että noudatti pilkuntarkasti turvamääräyksiä, ja portaiden kiipeäminen liikkuvassa ajoneuvossa tuntui tarpeettomalta riskiltä. Tällä kertaa hän kuitenkin tarvitsi näköalapaikan.

Monica katsoi kuinka sininen täppä liikkui hitaasti Googlen kartassa Fulham Roadilla Chelsean ateljeekylää kohti. Bussi pysähtyi Fulham Broadwaylla ja jatkoi kohti Stamford Bridge -stadionia. Edessäpäin häämötti jalkapalloseura Chelsean valtava moderni mekka, ja sen varjossa, vähän hassusti koti- ja vierasjoukkueen erillisten sisäänkäyntien välissä, oli täydellisesti sommiteltu pieni ateljeetalojen ja -mökkien rykelmä huomaamattoman muurin takana, jonka ohi Monican oli täytyntä kulkea satoja kertoja.

Kerrankin kiitollisena hitaasti etenevästä liikenteestä Monica yritti päätellä, mikä mökeistä oli Julianin. Yksi seisoi vähän syrjässä muista ja siihen oli aika jättänyt selvemmin jälkensä, aivan niin kuin Julianiin itseensäkin. Monica olisi ollut valmis lyömään päivän myyntituotosta vetoa, mitä ei hänen ahtaassa taloudellisessa tilanteessaan tehty kevyesti, että juuri se oli Julianin koti.

Monica jäi bussista seuraavalla pysäkillä ja kääntyi melkein saman tien vasempaan Bromptonin hautausmaalle. Vähäinen valo loi pitkiä varjoja, ja ilmassa oli syksyn koleutta. Hautausmaa oli Monican lempipaikkoja: ajaton tyyneyden keidas keskellä suurkaupungin melskettä. Hän rakasti koristeellisia hautakiviä, toinen toistaan mahtipontisempia luomuksia, jotka tuntuivat kuin kilpailevan keskenään: *Katson marmorikivesi, jossa on kauniisti kaiverrettu raamattusitaatti, ja korotan elävänkokoisella, ristillä roikuvalla Jeesuksella*. Hän rakasti kivienkeleitä, joista monet olivat jo menettäneet tärkeitä ruumiinosia, ja vanhanaikaisia nimiä viktoriaanisissa hautakivissä – Ethel, Mildred, Alan. Milloin lapsia lakattiin ristimästä Alaneiksi? Nyt kun asia tuli mieleen, paniko kukaan enää vauvalleen nimeksi Monica? Jo vuonna 1981 hänen omat vanhempansa olivat olleet poikkeuksia hyljeksiessään sellaisia suosikkiniimiä kuin Emily, Sophie ja Olivia. Monica: *a dying moniker*, kuoleva nimi. Hän saattoi nähdä lopputekstit valkokankaalla: *Viimeiset Monicat*.

Harppoessaan kaatuneiden sotilaiden ja valkoisten emigranttien muistomerkkien ohi Monica aisti piiloutuneet villieläimet – harmaaoravat, cityketut ja sysimustat korpit – jotka suojelivat hautoja kuin kuolleiden sielut.

Missä oli amiraalin viimeinen leposija? Monica käveli vasempaan etsien vanhaa miestä, joka piteli Baileys Irish Cream -pulloa. Hän tajusi, ettei tiennyt miksi. Hän ei halunnut puhua Julianin kanssa, ei ainakaan vielä. Hän epäili, että jos hän menisi muutta mutkitta Julianin juttusille, mies saattaisi nolostua. Hän ei halunnut aloittaa tutustumista huonoissa merkeissä.

Monica suuntasi hautausmaan pohjoispäätä kohti pysähtyen tuttuun tapaansa nyökkäämään ohimennen Emmeline Pankhurstin haudalla äänettömän kiitoksen. Päädyssä hän kääntyi ympäri ja siirtyi hautausmaan toisella laidalla kulkevalle, paljon vähemmän käytetylle polulle, ja oli jo puoli-matkassa takaisin, kun huomasi liikettä oikealla. Ja siellä Julian istui (suorastaan rienaavasti) kaiverretulla marmori-laatalla lasi kädessään.

Monica käveli ohi pää kumarassa, jotta heidän katseensa eivät kohtaaisi. Heti kun Julian oli lähtenyt, mikä tapahtui noin kymmenen minuuttia myöhemmin, hän palasi lukemaan sanat hautakivestä.

AMIRAALI ANGUS WHITEWATER
PONT STREETILTÄ,
KUNNIOITETTU JOHTAJA,
RAKASTETTU AVIOMIES JA ISÄ
SEKÄ USKOLLINEN YSTÄVÄ,
KUOLI 74-VUOTIAANA 5. KESÄKUUTA 1963.
BEATRICE WHITEWATER,
KUOLI 69-VUOTIAANA 7. ELOKUUTA 1964.

Monicaa suututti, että amiraali oli saanut useita ylistäviä laatusanoja nimensä perään, mutta hänen vaimollaan oli tyytyminen pelkkään päivämäärään ja paikkaan iäisyydessä miehensä muistomerkin alla.

Hän seisoj jonkin aikaa hautausmaan hiljaisuudessa kuvitellen kauniiden nuorten ihmisten ryhmää Beatles-kampauksissaan, minihameissaan ja trumpettihousuissaan väittelemässä ja heittämässä huulta keskenään, ja yhtäkkiä hän tunsj olonsa kovin yksinäiseksi.

Julian

Erakkous ja yksinäisyys istuivat Julianin yllä kuin vanhat puristavat kengät. Hän oli tottunut niihin, monin tavoin ne olivat alkaneet tuntua melkein hyvältä, mutta pitemmän päälle ne väänivät hänet rujoksi ja aiheuttivat känsiä ja vaivaisenluita, joista ei pääsisi ikinä eroon.

Kello oli kymmenen aamulla, joten Julian käveli Fulham Roadia. Noin viiteen vuoteen Maryn menettämisen jälkeen hän ei monestikaan ollut noussut sängystä aamuisin, ja päivä oli sulautunut saumattomasti yöhön ja viikoista oli kadonnut rytmi. Sitten hän oli huomannut, että rutiinit olivat ensiarvoisen tärkeitä. Ne olivat poijuja, joihin tarraamalla pysyi pinnalla.

Hän lähti ulos joka aamu samaan aikaan ja käveli tunnin lähikatuja ostaen tarvitsemansa tavarat matkan varrelta. Hänen tämänpäiväisessä listassaan luki:

Munia

Maitoa (puoli litraa)

Voikolan makuista Angel Delightia, jos tarjolla (hän oli huomannut, että Angel Delightia oli aina vain vaikeampi ja vaikeampi löytää)

Ja koska tänään oli lauantai, hän ostaisi muotilehden. Tällä viikolla oli *Voguen* – hänen suosikkinsa – vuoro.

Toisinaan, mikäli lehtikojussa oli hiljaista, hän jutteli myyjän kanssa tuoreista lööpeistä tai säästä. Niinä päivinä Julian tunsu itsensä lähes toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi, hänellä ikään kuin oli tuttavuuksia, jotka tiesivät hänen nimensä ja arvostivat hänen mielipiteitään. Kerran hän oli varannut jopa hammaslääkäriajan ihan vain jotta saisi rupatella jonkun kanssa. Maatessaan koko hoidon ajan suu ammollaan ja kyvyttömänä puhumaan, kun hammaslääkäri Patel oli tehnyt luoja ties mitä metalli-instrumenttien valikoimalla ja putkella joka piti kammottavaa korisevaa ääntä, hän oli tajunnut tehneensä taktisen virheen. Hän oli lähtenyt vastaanotolta ienhygienialuento kaikuen korvissaan, ja mielessään vakaa päätös olla palaamatta kuin äärimmäisessä hädässä. Jos hän menettäisi hampaansa, anti mennä. Hänhän oli menettänyt kaiken muunkin.

Julian pysähtyi katsomaan ikkunan takaa Monica's Caféhen, joka oli jo täynnä asiakkaita. Hän oli mittailut tätä katua niin monia vuosia, että saattoi sielunsa silmin nähdä tämän nimenomaisen liiketilan monet eri jälleensyntyimiset niin kuin olisi remonttia tehdessä poistanut vanhoja tapettikerroksia. Kuusikymmentäluvulla tässä oli myyty ankeriaspiiraita, kunnes ankeriaan suosio oli romahtanut ja tilalle oli tullut levykauppa. Kahdeksankymmentäluvulla paikassa oli toiminut videovuokraamo ja sen jälkeen aivan viime vuosiin saakka makeiskauppa. Ankeriäitä, vinyylejä ja VHS-nauhoja – kaikki olivat päättyneet historian roska-koriin. Jopa makeisia demonisoitiin nykyisin ja niistä teh-

tiin syntipukkeja lasten lihavuuden lisääntymiseen. Ei kai se sentään karkkien syy ollut? Syyttäkööt lapsia, tai heidän vanhempiaan.

Hän oli jättänyt *Totuushaasteen* ehdottomasti oikeaan paikkaan. Tilatessaan maitoteen Julian oli ilahtunut, kun ei tarvinnut tehdä hankalia valintoja erilaisten lehtilaatujen ja maitojen välillä. Tee oli tarjoiltu oikeassa posliinikupissa eikä häneltä ollut tivattu sitä ennen nimeä. Julianin nimi oli tarkoitettu signeerauskeksi maalausten alareunaan. Ei raapustukseksi pahvimukiin niin kuin Starbucksissa. Muisto aiheutti hänessä vieläkin inhon puistatuksia.

Hän oli istunut Monica's Cafén peränurkassa pehmeässä, naarmuuntuneessa nahkanojatuolissa kirjahyllyjen reunustamassa sopessa, jota hän oli kuullut kahvilan naisen kutsuvan Kirjastoksi. Maailmassa, jossa kaikki tuntui muuttuneen sähköiseksi ja paperi oli pikavauhtia katoamassa, vastajauhetun kahvin aromiin sekoittunut vanhojen kirjojen tuoksu oli tuonut äärimmäisen miellyttävän, nostalgisen olon.

Mitähän hänen kahvilaan jättämälleen pikku vihkolle oli mahtanut tapahtua? Julianista tuntui usein siltä kuin hän olisi katoamassa hitaasti jäljettämiin. Jonain päivänä, ei niin kovin kaukaisessa tulevaisuudessa, hänen päänsä vajoaisi lopulta pinnan alle juuri edes kareita nostamatta. Vihkon ansiosta edes yksi ihminen näkisi hänet – oikeasti. Ja siihen kirjoittaminen oli tuntunut helpottavalta, niin kuin olisi löysännyt puristavien kenkien nauhoja ja antanut jalkojen hengittää vapaammin.

Hän jatkoi matkaa.

”Kaikki valehtelevat elämästään. Mitä tapahtuisi, jos kertoisitkin totuuden?”

Omlaatuinen taiteilija Julian kirjoittaa kipeästä yksinäisyydestään vihkoon, jonka nimeää Totuushaasteeksi ja jättää lähikahvilaan. Kahvilanpitäjä Monica kirjaa vihkoon omat kaipuunsa, keksii suunnitelman Julianin piristämiseksi ja jättää sitten vihkon kadun toisella puolella sijaitsevaan viinibaariin. Sieltä vihko kulkeutuu yhden mukana Thaimaahan ja palaa toisen repussa Lontooseen.

Ja niin Totuushaaste etenee ja täyttyy ihmisten tarinoista. Sivuille tuntojaan vuodattavat ainakin kokaiiniaddikti, australialainen puutarhuri ja tunnettu somevaikuttaja. Pian etenee myös hyvien tekojen ketju, kun vihko vie yhteen kuusi toisilleen vierasta ihmistä ja tuo mukanaan yllättävää ystävyyttä, jopa rakkautta.

**”RAKASTIN TOTUUSHAASTETTA! LÄHTÖ-
ASETELMA ON KERRASSAAN KUTKUTTAVA,
HAHMOT SUURENMOISIA, JA ON TOTISTA
TOTTA, ETTÄ KAIKKI ME NARRAAMME.
KIRJA ON KEKSELIÄS JA PIRISTÄVÄ,
SE VIIHDYTTÄÄ JA MIETITYTTÄÄ.”**

– SOPHIE KINSELLA

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-44606-5